Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в Освенцімі
Університет прикладних наук в м. Ельблонг
Пряшівський університет
Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Становлення особистості: персоногенетичний контекст

Збірник тез доповідей

III Міжнародної науково-практичної конференції

Україна, Мукачево 23-24 квітня 2025 р.

Mukachevo State University
Psychology Chair
The Witold Pilecki State University in of Applied Sciences in Oświęcim
University of Applied Sciences in Elblag
Pryaszów University
Lesya Ukrainka Volyn National University

Personality Formation: Personogenetic Context

Collection of theses
III International Scientific and Practical Conference

Mukachevo April 23-24, 2025

УДК 159.923.2:159.922(043.2)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету (Протокол № 3 від 23.05.2025 р.)

С11

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції, 23-24 квітня 2025р., м. Мукачево / ред. кол. Л. І. Капітан (гол. ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2025. 157 с.

Редакційна колегія:
Капітан Л. І. – д. істор. н., професор (голова); Туріс І. Ю. – к. філол. н., доцент; Корнієнко І. О. – д. психол. н., професор; Щербан Т.Д. – д. психол. н., професор; Брецко І. І. – к. психолог. н., доцент; Воронова О. Ю. – к. психолог. н., доцент.

©Мукачівський державний університет, 2025

УДК 159.944.4:355.01-042.3:159.942-057.87(043.2)

БЕАТА БАРЧІ
кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Мукачівський державний університет
САБО А.
здобувачка вищої освіти
Мукачівський державний університет

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТРЕСУ НА ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН СТУДЕНТІВ

Сучасне життя характеризується стрімким потоком інформації, швидкими темпами змін та процесами глобалізації, що створює передумови для постійного психоемоційного навантаження. Стресові реакції можуть проявлятися по-різному залежно від індивідуальних особливостей організму та конкретних життєвих обставин. Особливо сильні психотравмувальні події здатні спричиняти розвиток гострого стресового розладу. Повномасштабна війна в Україні спричинила безпрецедентні зміни у житті громадян, зокрема й молоді. Студенти, як активна частина суспільства, опинилися в умовах постійного психологічного тиску, невизначеності, втрати безпеки та порушення звичного ритму життя. Паралельно із навчальними труднощами, вони переживають втрату домівки, розлуку з родинами, вимушену міграцію, а також тривожність за власне майбутнє та долю держави.

Актуальність теми зумовлена необхідністю глибшого розуміння того, як стресові фактори, пов’язані з війною, впливають на психоемоційний стан студентської молоді. Таке розуміння є основою для розробки ефективних стратегій психологічної підтримки, формування стресостійкості та збереження психічного здоров’я молодого покоління.

З початку повномасштабного вторгнення багато українських та зарубіжних науковців проводять дослідження умов та особливостей розвитку стресу серед населення (Karatzias T., Shevlin M., Ben-Ezra M., McElroy E., Kurapov A., Danyliuk I., Loboda A., Kalaitzaki A., Kowatsch, T., Graf-Vlachy L.).

Воєнний стрес, зумовлений безпосереднім перебуванням у зоні бойових дій, втратою близьких, вимушеним переселенням або постійним інформаційним тиском, провокує розвиток тривожних розладів, депресії, порушень сну та емоційної нестабільності [4]. Часто спостерігається зниження концентрації уваги, апатія, зниження академічної успішності, а також труднощі у міжособистісному спілкуванні.

Результати низки емпіричних досліджень свідчать, що у студентів, які проживають в умовах воєнного конфлікту, значно підвищується рівень реактивної та особистісної тривожності, а також спостерігається високий рівень емоційного виснаження [2]. Особливо вразливими є особи, які втратили стабільність побутових умов або не мають належної соціальної підтримки.

У контексті психоемоційного реагування можна виокремити декілька типових стратегій подолання стресу: уникнення (ізоляція, заперечення), емоційне вираження (плач, агресія), а також конструктивні підходи – звернення по підтримку, саморефлексія, участь у волонтерських та соціально

значущих активностях [3]. Важливу роль відіграють психологічна підтримка в освітньому середовищі, доступ до психотерапевтичної допомоги, а також створення безпечного й толерантного простору у закладах вищої освіти [1].

У нинішніх умовах високого емоційного напруження надзвичайно важливо зберігати здатність до раціонального мислення та ефективної діяльності, що значною мірою залежить від рівня емоційної стійкості та адаптаційних ресурсів особистості. Студентська молодь гостро реагує на події, що відбуваються в Україні, оскільки в їхніх емоційних переживаннях віддзеркалюються загальнонаціональні настрої – хвилювання за долю країни, турбота про близьких, співпереживання чужому болю та прагнення до перемоги [4].

Для підтримки психоемоційного балансу студентів важливо посилити систему психологічної допомоги, зокрема в межах закладів вищої освіти. Забезпечення психологічно комфортного й безпечного освітнього середовища є важливою умовою стабільного особистісного розвитку. Психологічна безпека виступає вагомим чинником, що сприяє успішній самореалізації та формуванню зрілої особистості.

Розробка та впровадження стратегій психологічної безпеки є необхідним елементом професійного та особистісного зростання студентів. Це дозволяє ефективно реагувати на вплив як зовнішніх, так і внутрішніх стресогенних факторів. В умовах військового конфлікту, реформування системи вищої освіти та глобальних соціальних змін зростає потреба у формуванні конкурентоспроможного фахівця, здатного до конструктивного ставлення до професійної діяльності, який вирізняється емоційною стабільністю, стресостійкістю та прогнозованим особистісним розвитком.

Таким чином, воєнний стрес є потужним дестабілізуючим чинником для психоемоційного стану студентів, що потребує комплексної міждисциплінарної реакції. Своєчасне виявлення психоемоційних труднощів, організація системної психологічної підтримки та адаптація освітнього процесу до умов кризи є необхідними умовами збереження психічного здоров'я молоді. Формування стресостійкості у молоді передбачає пошук та розвиток внутрішніх і зовнішніх ресурсів, які можуть бути залучені для подолання негативного впливу стресових факторів. До таких ресурсів належать індивідуальні психологічні якості, підтримка соціального оточення, а також наявність адаптивних механізмів, що сприяють збереженню психічної рівноваги в умовах кризи.

Література:

1. Грузинська І. Проблема емоційного реагування на стресові ситуації в умовах воєнного стану. *Вісник НАУ. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2022. Вип. 2(21). С. 97–107.

2. Лазаренко В., Саніна Н. Психологічний стан студентів закладів вищої освіти під час війни. *Матеріали конференції МНЛ*. Тернопіль. 2022, С. 239–240.

3. Михайлишин У. Б., Сухан В. С., Анталовці О. В. Психологічний стан здобувачів вищої освіти в період воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія.* 2023. Вип. 2. С. 27-33. DOI: https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.2.5

4. Савелюк Н. Переживання стресу в умовах війни: досвід українського студентства. *Психологія: реальність і перспективи. Збірник наукових праць РДГУ*. 2022. Вип. 18. С. 141–152.

УДК 159.922.4:17.023.32-057.87(043.2)

МАГДАЛИНА БАРЧІЙ
старший викладач
Мукачівський державний університет
ОЛЬГА ВОРОНОВА
к. психол. н., доцент
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Соціокультурне входження української держави до світового суспільного простору в епоху інтенсивних глобалізаційних процесів та враховуючи воєнні дії на території нашої держави, зумовлює значущість і актуальність проблеми розвитку національної ідентичності студентської молоді. Формування національної ідентичності студентської молоді є одним із пріоритетних завдань сучасних закладів вищої освіти виховання дітей та молоді. Нагальна потреба вирішення цього важливого державного завдання спрямовує сучасну вітчизняну психологічну науку і педагогічну практику на ретельне вивчення особливостей розвитку та розробку ефективних програм формування національної ідентичності у студентської молоді.

В даний час національна ідентичність справедливо розглядається науковцями, першою чергою, як чинник консолідації навколо інтересів держави, тому ступінь її вкоріненості в свідомості і поведінці громадян виступає як запорука політичної та духовної консолідації, а також модернізації суспільства і держави. Даний факт пояснює, чому важливо сприяти вирішенню проблеми розвитку національної ідентичності, в тому числі у найбільш освіченої частини молоді – студентства, виявляти ефективні технології формування національної ідентичності в освітньому просторі [24].

Складниками національної ідентичності є множина таких ідентифікацій людини, які стосуються маркерів нації – спільної історії, культури, міфів, території, економіки, держави (однакових прав і обов’язків її громадян). Стрижневими чинниками розвитку національної ідентичності вони вважають: національну самосвідомість, національну ідею, національні почуття, духовність, культуру нації та її економічну незалежність [24].

В дослідженні Л.М. Співак презентовано положення про тісний зв’язок національної ідентичності та національної самосвідомості особистості. Сутність останньої науковець розуміє як інтегративний процес пізнання себе й емоційно-ціннісного ставлення особистості до себе як суб’єкта певної нації, як носія низки її суб’єктивних (національна свідомість, національний характер) та об’єктивних (мова, культура, територія, держава з певним політичним самоврядуванням і економічним розвитком) ознак, що забезпечує саморегулювання поведінки у внутрішньо-національних і міжнаціональних взаємодіях. У структурі цього складного утворення вона виокремила три взаємопов’язані компоненти: 1) когнітивний (усвідомлені уявлення особистості про себе як представника певної нації); 2) емоційно-ціннісний (оцінювання особистістю себе як представника нації, її ставлення до себе як

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел./факс +380-3131-21109
Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua
E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua
Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: http://dspace.msu.edu.ua:8080
Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: http://msu.edu.ua/library/